

Handläggare:
Förbundsjurist Nina Alander
nina.alander@fub.se

Justitiedepartementet
Diarienummer Ju2026/00079

Remissvar: 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2)

Riksförbundet för barn, unga och vuxna med intellektuell funktionsnedsättning, FUB är en intresseorganisation som arbetar för att barn, ungdomar och vuxna med intellektuell funktionsnedsättning ska kunna leva ett gott liv. Vi är cirka 26 000 medlemmar i lokalföreningar runt om i landet. Personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras anhöriga är medlemmar i FUB liksom många andra som delar vår grundsyn.

Sammanfattning

710 miljoner skäl för reformer är ett delbetänkande från Valsedelskommittén handlar om att utvärdera dagens valsedelssystem och föreslå förändringar för att göra valen säkrare och mer robusta.

Utredningen föreslår bland annat gemensamma och neutrala valsedlar, hur valsedlar distribueras och hur valadministrationen kan förbättras för att minska problem och stärka demokratin.

FUB:s kommentarer till remissen 710 miljoner skäl till reformer (SOU 2026:2)

FUB välkomnar ambitionen att reformera valsedelssystemet för att stärka valhemlighet, rättssäkerhet och likvärdighet i valprocessen. Samtidigt vill FUB särskilt lyfta vikten av att reformerna analyseras och genomförs utifrån ett tillgänglighets- och delaktighetsperspektiv för personer med intellektuell funktionsnedsättning.

För personer med IF är rätten att rösta och delta i demokratiska processer en grundläggande medborgerlig rättighet enligt såväl regeringsformen som FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD). Ett valsystem måste därför vara begripligt, förutsägbart och praktiskt möjligt att använda självständigt.

FUB ser en risk att system med neutrala eller gemensamma valsedlar kan innebära ökad komplexitet för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Många personer med IF använder idag partiets färger, symboler och igenkänning som stöd i valsituationen. Om dessa visuella och pedagogiska stöd minskar eller försvinner behöver det säkerställas att nya lösningar utformas så att de fortfarande är begripliga och användbara för personer med kognitiva svårigheter.

Det finns annars en risk att fler personer behöver stöd av annan person för att kunna rösta vilket kan påverka både självständigheten och valhemligheten negativt.

FUB föreslår därför att:

- alla nya valsedelslösningar konsekvensbedöms utifrån kognitiv tillgänglighet

- partibeteckningar kompletteras med tydliga symboler eller andra visuella stöd
- lättläst och bildstödjande information tas fram nationellt
- användartester genomförs tillsammans med personer med IF innan nya system införs.

Självständighet och valhemlighet

FUB vill understryka vikten av att personer med IF ska kunna rösta självständigt och med bibehållen valhemlighet. Många personer med IF behöver idag praktiskt stöd i valsituationen. Reformförslag måste därför konsekvensbedömas utifrån hur de påverkar möjligheten till självständigt deltagande.

Testning tillsammans med målgruppen

FUB anser att alla förändringar av valsystemet bör testas praktiskt tillsammans med personer med intellektuell funktionsnedsättning innan reformerna genomförs. Det räcker inte med generella tillgänglighetsbedömningar. Personer med IF behöver involveras direkt i utveckling, utvärdering och användartester.

Demokratisk delaktighet måste prioriteras

FUB vill framhålla att valdeltagandet bland personer med intellektuell funktionsnedsättning redan idag är lägre än i befolkningen i stort. Reformarbetet måste därför ha som tydlig utgångspunkt att stärka – inte försvåra – det demokratiska deltagandet för grupper som redan möter hinder i samhällslivet.

För Riksförbundet FUB

Christina Heilborn
Förbundssekreterare